

Szkoła Podstawowa im. Czesława Wojewody w Lubczy

**Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego
z przyrody**

Klasa:4

II etap edukacyjny

Rok Szkolny 2023/2024

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
DZIAŁ I. Badam i poznaję przyrodę						
1	Czego dowiem się na lekcjach przyrody?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym się zajmuje przyrodnik – wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody – wymienia dwie z czterech dziedzin nauk przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest przyroda – wymienia trzy źródła wiedzy przyrodniczej – rozpoznaje niektóre piktogramy substancji niebezpiecznych na rysunkach lub fotografiach – wymienia zapisy regulaminu pracowni przyrodniczej 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wszystkie dziedziny nauk przyrodniczych – podaje definicję przyrody – wymienia wszystkie źródła wiedzy przyrodniczej – podaje przykłady substancji niebezpiecznych w swoim otoczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym zajmuje się każda z dziedzin nauk przyrodniczych – rozpoznaje i wyjaśnia zagrożenia, odczytując piktogramy umieszczone na opakowaniach różnych substancji – planuje własną pracę w oparciu o zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady znanych przyrodników – przewiduje skutki użycia substancji niebezpiecznych w niewłaściwy sposób – proponuje własny regulamin pracowni w oparciu o poznane na lekcji zasady bezpieczeństwa
2	Jak mogę poznawać przyrodę?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia zmysły człowieka (wzrok, słuch, węch, smak) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zastosowanie zmysłów 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia narządy zmysłów – dobiera odpowiedni 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia funkcję zmysłów w poznawaniu 	<ul style="list-style-type: none"> – planuje obserwację pozwalającą na użycie min trzech

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		i dotyk) – wyjaśnia, czym jest obserwacja – nazywa prawidłowo przyrządy wykorzystywane w poznawaniu przyrody	w poznawaniu przyrody – podaje przykład obserwacji przyrodniczej opartej na własnym otoczeniu – wyjaśnia zasadę wykorzystania dowolnego przedmiotu, np. lupy, do dokonywania badań przyrodniczych	zestaw przyrządów do planowanego badania lub obserwacji przyrodniczej – podaje cechy obserwacji przyrodniczej	przyrody – dowodzi zasadności systematyczności obserwacji przyrodniczych – uzasadnia potrzebę dokumentowania obserwacji przyrodniczych	zmysłów do poznawania wybranego elementu przyrodniczego
3	Jak prowadzić doświadczenia?	– definiuje pojęcie doświadczenie – definiuje pojęcie eksperyment – wyjaśnia pojęcia: próba kontrolna i próba badawcza	– wyjaśnia różnice między doświadczeniem a eksperymentem – poprawnie formułuje problem badawczy – odróżnia próby	– stosuje odpowiednią kolejność działań podczas planowania doświadczenia – stawia bezbłędnie hipotezę	– planuje doświadczenie, które ma na celu potwierdzenie lub zaprzeczenie stawianej hipotezie	– samodzielnie planuje doświadczenie, stawia hipotezę i problem badawczy – samodzielnie wykonuje zielnik

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		<ul style="list-style-type: none"> – wymienia etapy od obserwacji do doświadczenia – wyjaśnia zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje zasady bezpiecznej pracy podczas wykonywania doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> – planuje proste doświadczenie, np. sprawdzające rozpuszczalność różnych substancji w wodzie 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje doświadczenia i przewiduje stawianą hipotezę oraz problem badawczy – prawidłowo opisuje wykonywane doświadczenia 	
4	Z czego składa się otaczający nas świat?	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie materia – wymienia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) – nazywa różne stany skupienia wody (lód, ciecz, para wodna) – wymienia ciała kruche, sprężyste i plastyczne znane ze swojego otoczenia 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady materii w swoim otoczeniu – odróżnia stany skupienia (ciekły, stały i gazowy) – definiuje topnienie, parowanie, krzepnięcie i skraplanie – wymienia właściwości rodzajów ciał 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje stany skupienia, biorąc za podstawę odległości między cząsteczkami na rysunku lub schemacie – podaje inne niż w podręczniku przykłady ciał kruchych, sprężystych i plastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi dowieść, że różne przedmioty, np. szkolna ławka, są materią – omawia obieg wody w przyrodzie – bada właściwości ciał i określa ich charakter – przyporządkowuje nieznanemu ciału do właściwej grupy ciał 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje własną listę ciał sprężystych, kruchych i plastycznych, które może spotkać w życiu codziennym

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5	Gdzie jest północ?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję widnokręgu – wskazuje na ilustracji linię widnokręgu – wymienia nazwy głównych kierunków świata – opisuje przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez uważną obserwację obiektów przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w terenie widnokrąg i linię widnokręgu – wskazuje główne kierunki świata na róży kierunków – wymienia przynajmniej jeden sposób na wyznaczenie kierunku północnego przez obserwację Słońca i gwiazd lub obiektów przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego obserwator jest zawsze w środku widnokręgu – posługuje się pełnymi nazwami oraz skrótami głównych kierunków – przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych – wyjaśnia jak wyznaczyć północ za pomocą własnego cienia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, od czego zależy zasięg widnokręgu – określa położenie obiektów względem siebie, posługując się nazwami głównych kierunków świata – podaje nazwy pośrednich kierunków świata – podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady miejsc i sytuacji z życia codziennego, gdzie możemy zaobserwować różną wielkość widnokręgu – wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich – wymienia wszystkie sposoby wyznaczenia kierunku północnego
6	Jak wyznaczyć północ za pomocą przyrządów	<ul style="list-style-type: none"> – wyznacza na podstawie instrukcji główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia budowę kompasu i gnomonu – wskazuje, co może zakłócać pracę kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą kompasu 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie wyznacza kierunki za pomocą gnomonu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się busola od kompasu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		– konstruuje prosty gnomon, wyjaśnia zasadę jego działania	– określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu	– wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu, posługując się instrukcją	– ocenia dokładność i łatwość wyznaczania północy za pomocą kompasu i gnomonu	– wskazuje zależność między gnomonem a działaniem zegarów słonecznych – korzysta z GPS, np. w telefonie
7	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
DZIAŁ II. Środowisko życia organizmów						
1	Jak dzielimy organizmy?	– wymienia nazwy pięciu królestw organizmów – wymienia trzy z sześciu czynności życiowych – wyjaśnia, że organizmy są zbudowane z komórek	– definiuje pojęcie „czynności życiowe” – wymienia wszystkie sześć czynności życiowych organizmów	– charakteryzuje czynności życiowe organizmów – definiuje pojęcie „komórka”	– ocenia, do którego królestwa należy organizm zaprezentowany na zdjęciu lub rysunku – odróżnia organizm jednokomórkowy od wielokomórkowego	– podaje przykłady organizmów jednokomórkowych – uzasadnia, dlaczego wirusy nie należą do żadnego z królestw organizmów

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
2	Jak odżywiają się organizmy?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest samożywność – wyjaśnia, czym jest cudzożywność – wymienia rodzaje organizmów cudzożywnych (drapieżniki, pasożyty, roślinożercy i wszystkożercy) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady królestw organizmów samożywnych i cudzożywnych – wyjaśnia, co oznacza, że organizm jest pasożytem, drapieżnikiem, roślinożercą lub wszystkożercą – wymienia przystosowania drapieżników do odżywiania się 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych – podaje przykłady organizmów roślinożernych, drapieżników i pasożytów – opisuje przystosowania zwierząt do odżywiania się różnymi sposobami 	<ul style="list-style-type: none"> – dowodzi, że człowiek jest organizmem cudzożywnym – podaje pełne równanie fotosyntezy (zapis słowny) – opisuje przebieg fotosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje doświadczenie pozwalające udowodnić, że światło jest niezbędne do zachodzenia fotosyntezy
3	Jak wygląda życie w wodzie?	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje warunki panujące w środowiskach wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia ożywione elementy środowiska – wymienia nieożywione elementy środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak głębokość zbiornika wpływa na ilość światła dostępnego dla organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje plakat z opisem wybranego zbiornika wodnego zawierający informacje o jego pochodzeniu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwy trzech mieszkańców wód słodkich 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwy trzech mieszkańców wód słonych (bez ryb) – wymienia min trzy gatunki ryb słodkowodnych – wymienia przykłady zbiorników sztucznych 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje organizm do środowiska wód słodkich lub słonych na podstawie jego wyglądu (na zdjęciu lub rysunku) – wyjaśnia, czym jest opór stawiany przez otoczenie fizyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwę organizmu wodnego na podstawie jego zdjęcia lub rysunku – porównuje zbiorniki sztuczne i naturalne, podając przykłady z najbliższego otoczenia – potrafi przyporządkować zbiornik wodny do zbiorników sztucznych lub naturalnych na podstawie ich zdjęć lub rysunków 	<p>(naturalny lub sztuczny) oraz innych cechach, w tym przykłady zamieszkujących go organizmów</p>
4	Jak wygląda życie na łądzie?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia trzy z sześciu warunków życia panujących na łądzie 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wszystkie warunki panujące na łądzie – charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak zmieniają się warunki życia w środowisku 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje warunki, które ulegają zmianom w zależności od typu 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje prezentację w postaci plakatu, prezentacji multimedialnej lub

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		<ul style="list-style-type: none"> – podaje łąkę, las, pustynie jako przykłady środowisk lądowych – wymienia pięć dowolnych organizmów lądowych 	<ul style="list-style-type: none"> pustynie piaszczyste i kamieniste – wymienia naturalne i sztuczne środowiska lądowe 	<ul style="list-style-type: none"> lądowym w ciągu doby – charakteryzuje pustynie lodowe – wymienia przykłady organizmów zamieszkujących góry – potrafi zaklasyfikować środowisko lądowe 	<ul style="list-style-type: none"> środowiska lądowego (pustynia, las, łąka) – opisuje cechy wybranych organizmów, które przystosowały je do życia w górach i na pustyniach – porównuje lądowe środowiska sztuczne z naturalnymi 	<ul style="list-style-type: none"> innej formie pokazującej naturalne i sztuczne środowiska lądowe w najbliższym otoczeniu domu lub szkoły
5	Jak wygląda życie w lesie?	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa warstwy lasu – wymienia wybrane warunki życia w lesie (np. niższe temperatury latem) – rozpoznaje na rysunku lub zdjęciu liście lub gałązki pospolitych drzew i podaje ich nazwy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia gatunki roślin budujące poszczególne warstwy lasu – podaje nazwy wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów na podstawie ich zdjęć lub rysunków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w zatrzymywaniu wody w środowisku – określa cechy roślin tworzących runo, podszyt i warstwę koron 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje skład gatunkowy lasów i wskazuje na tej podstawie ich typ – charakteryzuje szczegółowo warstwy lasu – wskazuje rolę lasów w ochronie bioróżnorodności 	<ul style="list-style-type: none"> – buduje makietę lasu wybranego rodzaju (liściasty, iglasty lub mieszany) obrazującą warstwy lasu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
6	Dlaczego lasy są nam potrzebne?	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć – wymienia trzy nazwy grzybów trujących – rozróżnia drzewa iglaste i liściaste – wymienia zasady zachowania się w lesie 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje pospolite grzyby na podstawie ich rysunków lub zdjęć – wyjaśnia, jaką rolę pełnią lasy w środowisku i gospodarce człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje drzewa na podstawie ich zdjęć lub rysunków – opisuje rolę lasów lub drzew w produkcji tlenu dla wszystkich organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje zasady bezpieczeństwa przy zbieraniu i spożywaniu grzybów (pomoc osoby dorosłej, spożycie tylko po ugotowaniu) – uzasadnia potrzebę ochrony lasów 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje szereg działań, jakie może podjąć każdy uczeń w celu ochrony lasów przed ich wycinaniem
7	Czym różni się łąka od pola uprawnego?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia warunki życia panujące na łąkach i polach – odróżnia łąkę od pola uprawnego na zdjęciu lub rysunku 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę pełnią pola uprawne dla człowieka – podaje nazwy typowych organizmów łąki i pola uprawnego 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje warunki życia na łąkach i polach z warunkami życia w lesie – wskazuje łąkę jako środowisko o większej różnorodności biologicznej niż pole uprawne 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia związek braku drzew na polach i łąkach z wilgotnością tych środowisk 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia gatunki pospolitych zbóż na podstawie zdjęcia lub rysunku

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
8	Jakie organizmy mieszkają blisko człowieka?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak człowiek wpływa na środowisko naturalne – rozpoznaje (łączy nazwy z ilustracjami) organizmy zamieszkujące otoczenie człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje środowisko antropogeniczne, wskazuje jego składniki – samodzielnie wymienia nazwy organizmów zamieszkujących blisko człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, czym jest udomowienie zwierząt i jakie pozytywne skutki miało ono dla rozwoju cywilizacji – wymienia gatunki udomowionych zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> – przewiduje skutki dalszej antropopresji – porównuje cechy różnych owadów jadowitych – proponuje sposoby zachowania się w sytuacji kontaktu z owadami jadowitymi 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje szkic najbliższej okolicy, wskazując elementy antropogeniczne i naturalne swojego otoczenia
9	Jak organizmy przystosowały się do życia w różnych warunkach?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie – wymienia przystosowania zwierząt do życia na lądzie na przykładzie psa domowego 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia skrzela jako organ wymiany gazowej u ryb – wyjaśnia, jak organizmy przystosowują się do sezonowych wahań temperatury 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ kształtu ciała na ograniczenie oporu wody – porównuje przystosowania do życia w wodzie i na lądzie na przykładzie kaczki i kury (ptactwo domowe) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia mechanizm działania linii bocznej – analizuje sposoby poruszania się na lądzie i w wodzie, podając przystosowania zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zdjęcie nieznanego organizmu i ocenia, w jakim środowisku on zamieszkuje na podstawie zewnętrznych cech budowy

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
10	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–9				
DZIAŁ III. Obserwujemy pogodę						
1	Co to jest pogoda?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest pogoda – określa pogodę na podstawie ilustracji (mroźna, śnieżna, słoneczna, deszczowa) – wymienia nazwy składników pogody 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcia „powietrze”, „atmosfera” – charakteryzuje poznane składniki pogody – opisuje pogodę, którą widzi za oknem 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia poprawność stwierdzenia „pogoda jest zawsze” – wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne – rozpoznaje nazwy składników pogody w tekście prognozy pogody 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład znaczenia atmosfery dla życia na ziemi – wyjaśnia związek między ciśnieniem atmosferycznym a powstawaniem wiatru 	<ul style="list-style-type: none"> – dowiadyuje się, jaki jest skład powietrza – charakteryzuje wilgotność powietrza jako składnik pogody
2	Jak się bada pogodę?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru temperatury – odczytuje z termometru temperaturę 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym zajmuje się meteorolog – dopasowuje rodzaj termometru do pomiaru temperatury – prowadzi obserwacje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak powstają prognozy pogody – podaje zastosowania termometru w różnych sytuacjach życia codziennego 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zapisane podczas obserwacji wyniki pomiaru temperatury – wskazuje jednostki pomiaru, w jakich mierzy się ciśnienie 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład kraju, w którym stosuje się skalę Farenheita – przelicza stopnie Celsjusza na stopnie Farenheita

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		powietrza – rozróżnia temperaturę dodatnią i ujemną	temperatury powietrza – wymienia nazwy innych przyrządów meteorologicznych	– dopasowuje składnik pogody do przyrządu, którym jest badany – określa kierunek, z którego wieje wiatr	atmosferyczne, opady, prędkość wiatru	
3	Czym są opady i osady atmosferyczne?	– podaje, z czego mogą być zbudowane chmury – rozpoznaje symbole pogody dotyczące zachmurzenia – podaje przykłady opadów atmosferycznych – zapisuje parametry pogody obserwowane w ciągu dnia	– podaje nazwę przemiany stanu skupienia, dzięki której powstają chmury – dzieli opady na te, które mają stan skupienia stały i ciekły – rozpoznaje na mapie pogody symbole dotyczące opadów	– wyjaśnia, co to jest mgła – rozpoznaje i nazywa symbole stosowane na mapach pogody – podaje przykłady różnych opadów ze względu na ich intensywność – podaje przykłady osadów atmosferycznych i ich stan skupienia	– wyjaśnia, w jakich warunkach chmury mogą być zbudowane z kryształków lodu – wyjaśnia, czym się różnią opady od osadów atmosferycznych – charakteryzuje warunki, w jakich powstają: rosa, szron, szadź i gołoledź – opisuje prognozę pogody na podstawie mapy pogody	– bada doświadczalnie powstawanie chmury oraz szronu – odczytuje prognozę pogody dla swojej miejscowości, korzystając z internetowych serwisów pogodowych – dokonuje analizy danych zebranych w kalendarzu pogody

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
4	Jakie zjawiska pogodowe są groźne?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady groźnych zjawisk pogodowych – wyjaśnia skrót RCB 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje groźne zjawiska pogodowe przedstawione na ilustracjach – podaje przykłady sytuacji, w których możemy otrzymać alert RCB – wyjaśnia, jakie niebezpieczeństwo jest związane z upałem, burzą, huraganem – podaje przykłady innych groźnych zjawisk pogodowych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poznane groźne zjawiska pogodowe – wymienia w kolejności kolory tęczy – podaje przykłady bezpiecznych zachowań w czasie upału, burzy, huraganu – wskazuje, jakie niebezpieczeństwo jest związane z zawieją i zamiecią śnieżną 	<ul style="list-style-type: none"> – porządkuje groźne zjawiska pogodowe w zależności od pory roku, w której najczęściej występują – wyjaśnia powstawanie tęczy – wskazuje, jakie niebezpieczeństwo związane jest z silną mgłą, trąbą powietrzną i gołoledzią – wyjaśnia, czym są orkany 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje doświadczenie pozwalające zobaczyć kolory tęczy – wyszukuje informacje na temat obliczenia odległości burzy na podstawie czasu między błyskawicą a grzmotem
5	Co ma wspólnego pogoda ze Słońcem?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia wschód, zachód słońca, dzień, noc, doba – wskazuje na 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pozorną wędrówkę słońca nad widnokregiem – wyjaśnia, czym jest górowanie słońca 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia – wyjaśnia zależność 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia świt i zmierzch – omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady z życia codziennego, w których przydaje się wiedza na temat zmian temperatury

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		widnokręgu lub schemacie miejsca wschodu, zachodu słońca w ciągu doby – podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu doby	i południe słoneczne – podaję porę dnia, gdy cień jest najkrótszy i najdłuższy w ciągu roku	między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia – podaje przykład, jak można wykorzystać kierunek cienia do oznaczenia kierunków świata	– wskazuje zależności między wysokością słońca a temperaturą w ciągu dnia	i długości cienia w ciągu dnia
6	Jak zmienia się pogoda w różnych porach roku?	– podaje nazwy kalendarzowych pór roku i daty ich rozpoczęcia – podaje dwa przykłady zmian zachodzących w przyrodzie w każdej porze roku – podaje nazwy pór roku gdy w Polsce dzień jest najdłuższy i najkrótszy	– dostrzega zależność między wysokością słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku – dopasowuje zjawiska pogodowe do pory roku, w której najczęściej występują	– rozpoznaję porę roku na podstawie daty z kalendarza – określa miejsca wschodu i zachodu słońca w różnych porach roku, podając skróty międzynarodowe kierunków świata	– opisuje zmiany w położeniu słońca nad widnokręgiem w ciągu roku – stosuje określenia: przesilenie, równonoc – podaje nazwy termicznych pór roku	– wyjaśnia, dlaczego Australijczycy święta Bożego Narodzenia spędzają na plaży – podaje przykłady innych państw, w których pory roku są „odwrotnie” niż na półkuli północnej

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
7	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–6				
DZIAŁ IV. Ja i moje ciało						
1	Jak jest zbudowane moje ciało?	– wymienia kolejne stopnie hierarchicznej budowy swojego ciała (komórka, tkanka, narząd, układ, organizm)	– definiuje komórkę i tkankę – wymienia 3 z 6 podanych układów narządów	– wymienia wszystkie 6 układów narządów – potrafi przyporządkować narząd do jego układu	– wyjaśnia, jakie funkcje pełnią układy narządów w jego ciele – odróżnia i nazywa układy umieszczone na rysunku	– wyszukuje informacje na temat różnic w budowie anatomicznej kobiety i mężczyzny
2	Co się dzieje z moją zjedzoną kanapką?	– wymienia składniki pokarmowe – wymienia narządy układu pokarmowego – wymienia 2 z 4 funkcji układu pokarmowego	– wyjaśnia, jaką funkcję pełnią białka, cukry i tłuszcze – wymienia gruczoły trawienne – wymienia wszystkie funkcje układu pokarmowego	– określa składniki pokarmowe znajdujące się w jego posiłkach – wyjaśnia rolę narządów przewodu pokarmowego	– odróżnia pojęcie przewód pokarmowy i układ pokarmowy – opisuje proces trawienia, używając pojęcia “enzymy trawienne”	– wyjaśnia ogólną rolę gruczołów: ślinianek, wątroby i trzustki – proponuje doświadczenie pozwalające udowodnić działanie śliny

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
3	Dlaczego oddychamy?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia narządy układu oddechowego – omawia funkcję płuc 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy dróg oddechowych – wyjaśnia rolę układu oddechowego – wskazuje narządy odpowiedzialne za powstawanie głosu 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje na rysunku poszczególne elementy układu oddechowego – ilustruje działanie strun głosowych 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje mechanizm wdechu i wydechu – wyjaśnia rolę rzęsek pokrywających drogi oddechowe 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje na wykresach skład powietrza wdychanego i wydychanego, wskazując różnice
4	Do czego jest mi potrzebna krew?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, że układ krwionośny budują serce i naczynia krwionośne – wymienia składniki krwi – wymienia 2 z 4 funkcji układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia żyłę od tętnicy na podstawie kierunku przepływu krwi (od serca i do serca) – wyjaśnia funkcje składników krwi (płytek, krwinek białych i czerwonych) – wymienia wszystkie funkcje układu krwionośnego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje role substancji transportowanych przez krew – wyjaśnia czym jest tętno/puls – mierzy własne tętno/puls 	<ul style="list-style-type: none"> – dowodzi, że wysiłek fizyczny powoduje przyspieszenie tętna – wskazuje położenie serca na schemacie/rysunku oraz na własnym ciele 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje plakat/lapbook dotyczący budowy krwi i badań laboratoryjnych krwi

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5	W jaki sposób się poruszam?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia składniki układu ruchu – wymienia składniki szkieletu (czaszkę, klatkę piersiową, kręgosłup, kości kończyn) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie „stawy” – wskazuje na rysunku elementy układu kostnego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem – wyjaśnia rolę mięśni w poruszaniu się 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zakres ruchów różnych stawów we własnym ciele – uzasadnia, dlaczego pokarmy zawierające wapń i białko są ważne dla zdrowia kości – dowodzi, że sole mineralne nadają kości twardość 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje tygodniowy jadłospis produktów zdrowych dla kości
6	Dlaczego moje ciało się zmienia?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia narządy męskiego i żeńskiego układu rozrodczego – wymienia 3 zmiany zachodzące w ciele chłopców i dziewcząt podczas dojrzewania 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na rysunku i nazywa narządy płciowe męskie i żeńskie – wymienia wszystkie zmiany zachodzące podczas dojrzewania chłopców i dziewcząt 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę hormonów podczas dojrzewania – wyjaśnia, czym jest menstruacja – omawia funkcje układu rozrodczego 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje czynności higieniczne, które wpływają na zdrowie układu rozrodczego – ocenia wpływ długości snu na swoje zdrowie – określa rolę jąder i jajników 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia różnice w budowie układów: żeńskiego i męskiego i wyjaśnia ich znaczenie dla pełnionych funkcji

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
7	W jaki sposób mój organizm odbiera informacje?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia narządy układu nerwowego (mózgowie, rdzeń i nerwy) – wymienia narządy zmysłów 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje nazwy zmysłów do nazw narządów zmysłów – wymienia bodźce odbierane przez narządy zmysłów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę receptorów w odbieraniu bodźców ze środowiska – wyjaśnia działanie narządów zmysłów 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje budowę układu nerwowego – bada współdziałanie zmysłów węchu i smaku 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia rolę wzroku, węchu i smaku w ostrzeganiu człowieka o zagrożeniach
8	Jak moje ciało broni się przed chorobami?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne czynniki chorobotwórcze (bakterie i wirusy) – podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez bakterie – podaje nazwy minimum 5 chorób wywoływanych przez wirusy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym są czynniki chorobotwórcze – wymienia 4 drogi zakażenia – definiuje pojęcia: odporność i profilaktyka 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje minimum 4 choroby przenoszone drogą oddechową – omawia przyczyny zatruc – proponuje działania profilaktyczne chorób zakaźnych 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje czynności, które pozwolą ustrzec się przed chorobami zakaźnymi – opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych – wskazuje szczepienie jako jedną z dróg profilaktyki chorób zakaźnych – wymienia choroby na które jest szczepiony 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje plakat dotyczący wybranej choroby zakaźnej zawierający informacje o drodze zakażenia, objawach i leczeniu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
9	Jak dbać o zdrowie?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia 3 z 5 zaproponowanych zasad zdrowego stylu życia – wskazuje zasady zdrowego odżywiania – wylicza minimum 5 owoców i warzyw 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia – wyjaśnia, jak zasady zdrowego stylu życia wpływają na zdrowie 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje działania, które przyczynią się realizacji zasad zdrowego stylu życia – charakteryzuje poszczególne zasady higieny i je omawia – definiuje pojęcie „dieta” 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia rolę aktywności fizycznej – omawia swoją dietę, oceniając ją pod kątem zróżnicowania – analizuje skład talerza zdrowego żywienia – proponuje jadłospis zgodny z zasadami zdrowego żywienia 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia plan swojego dnia uwzględniający wszystkie zasady zdrowego stylu życia
10	Dlaczego nałogi są niebezpieczne?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia alkohol, papierosy, e-papierosy, narkotyki i dopalacze oraz napoje energetyzujące jako używki – wymienia skutki fonoholizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje pojęcie „używki” – wyjaśnia wpływ wymienionych używek na organizm człowieka – wyjaśnia, czym jest uzależnienie 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, że fonoholizm jest niebezpieczny dla zdrowia – wskazuje negatywne skutki nadużywania alkoholu i innych używek 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje działania, które mogą zmniejszyć ryzyko fonoholizmu – ocenia na podstawie formularza pytań stopień uzależnienia od telefonu 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje plakat lub prezentację na temat szkodliwości napojów energetyzujących

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
1 1	Jak udzielić pierwszej pomocy?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowy skład apteczki – wymienia nr 112 jako główny numer alarmowy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przeznaczenie przedmiotów będących na wyposażeniu apteczki – wyjaśnia, jak zadzwonić na numer alarmowy gdy telefon jest zablokowany 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak udzielić pierwszej pomocy w sytuacji oparzeń, ugryzień, ukąszeń, ran lub spożycia trucizny, np. nieznanego grzyba – wybiera sposób udzielenia pomocy adekwatny do opisanego zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynności, które należy podjąć w sytuacji wypadku, np. upadku z dużej wysokości – ocenia zasadność użycia rękawic jednorazowych podczas opatrywania ran 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje opatrunek wybranej części ciała, np. przedramienia
1 2	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–11				
DZIAŁ V. Krajobraz wokół nas						
1	Czy wszystkie krajobrazy są takie	<ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję krajobrazu – dzieli krajobrazy na naturalne i kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia, z czego składa się krajobraz – rozpoznaje elementy krajobrazu należące 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wybrany typ krajobrazu, biorąc pod uwagę widoczne składniki krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład zależności między składnikami krajobrazu

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
	same?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady krajobrazów naturalnych i kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> do przyrody ożywionej i nieożywionej – odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w terenie i podaje nazwy składników środowiska antropogenicznego najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> składnikami przyrody – porównuje ze sobą krajobrazy naturalne i kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje prezentację na temat krajobrazu najbliższej okolicy
2	Czy to minerał czy skała?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje definicję skały – wymienia po jednym przykładzie skał litych, zwięzłych i luźnych – obserwuje skałę i wymienia jej dwie cechy, np. barwę, twardość 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, że skały są zbudowane z minerałów – wymienia kryteria podziału skał – przyporządkowuje skały do odpowiedniej grupy – podaje przykłady 2–3 skał występujących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady minerałów – wyjaśnia, czym różnią się skały magmowe, osadowe i przeobrażone oraz lite, zwięzłe i luźne – określa, jakich skał jest najwięcej w okolicy szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to są surowce mineralne i kamienie szlachetne – wskazuje w Polsce regiony występowania różnych rodzajów skał – opisuje i rozpoznaje różne rodzaje skał 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego cegła i beton nie należą do skał – podaje przykłady różnego zastosowania skał – tworzy i prezentuje klasie własną kolekcję skał

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
3	Czy każde wzniesienie to góra?	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa trzy główne formy ukształtowania powierzchni – podaje nazwy naturalnych wypukłych form terenu – tworzy model pagórka 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje po opisie główne formy ukształtowania powierzchni – wskazuje na ilustracji formy wypukłe – nazywa elementy wzniesienia i wskazuje je na ilustracji lub modelu 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje kolory, jakimi na mapie hipsometrycznej są zaznaczone niziny, wyżyny i góry – wyjaśnia różnicę między pagórkiem, wzgórzem i górą – dzieli formy wypukłe na naturalne i antropogeniczne 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w najbliższej okolicy – podaje przykłady form antropogenicznych – porównuje ze sobą pagórek i górę, podając dwie cechy wspólne i dwie rocznice 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje przykładowe nazwy nizin wyżyn i gór, korzystając z mapy hipsometrycznej Polski – wyjaśnia, co to jest wysokość względna
4	Czym różnią się formy wypukłe od wklęsłych?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy naturalnych wklęsłych form terenu – rozpoznaje na ilustracji dolinę rzeczną 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje na ilustracjach naturalne wklęsłe formy terenu – tworzy model doliny rzecznej – rozpoznaje elementy doliny rzecznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wygląd wybranej wklęsłej formy terenu – odróżnia górską dolinę rzeczną od nizinnej – podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na ilustracji lub modelu doliny rzecznej elementy jej budowy – podaje przykłady wpływu ukształtowania 	<ul style="list-style-type: none"> – dokumentuje występowanie wypukłe i wklęsłe formy terenu najbliższej okolicy np. w formie zdjęć – wyszukuje

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje 2 różnice między formą wypukłą i wklęsłą 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje formy wklęsłe i wypukłe 	<ul style="list-style-type: none"> antropogenicznych wklęsłych form terenu i ich znacznie dla człowieka podaje różnice między kotliną a doliną 	<ul style="list-style-type: none"> powierzchni na inne elementy przyrody oraz na działalność człowieka rozpoznaje i nazywa wklęsłe formy terenu w najbliższej okolicy wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje formy ukształtowania terenu do własnych potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> w dostępnych źródłach informacji o formach wklęsłych w Polsce, które są cenne krajobrazowo i stanowią atrakcję turystyczną. Podaje 4-5 przykładów.
5	Jak woda zmienia krajobraz?	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje, której wody jest na Ziemi więcej – słonej czy słodkiej nazywa biegi rzeki podaje przykłady form terenu, które powstały przy 	<ul style="list-style-type: none"> określa proporcje między rodzajami wód na Ziemi wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki opisuje wygląd doliny rzecznej w biegu górnym, 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela rodzaje wód płynących wyjaśnia, w jaki sposób powstają: wydmy, klify, dolina, meandry dopasowuje formę terenu do biegu rzeki, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego tylko niewielka część zasobów wodnych jest zdatna do picia wskazuje na mapie źródło i ujście rzeki Wisły korzystając z mapy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przykłady wpływu wody na krajobraz

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		udziale rzek oraz wód mórz i oceanów	dolnym i środkowym	w którym możemy ją najczęściej zaobserwować	rozdziela trzy biegi rzeki Wisły	
6	Jak człowiek zmienia krajobraz?	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia krajobraz miejski, wiejski i przemysłowy – wyjaśnia pojęcie „degradacja środowiska” – podaje: nazwę miejscowości, w której mieszka lub w której znajduje się jego szkoła, opisuje jej położenie oraz cechy wyróżniające 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje 3–4 przykłady zmian wywołanych działalnością człowieka w krajobrazie miejskim, wiejskim i przemysłowym – dokonuje oceny krajobrazu najbliższej okolicy – proponuje, jakie mogą być źródła nazw różnych miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> – obserwuje zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka – wskazuje negatywne i pozytywne zmiany w krajobrazie najbliższej okolicy wywołane działalnością człowieka – podaje przykłady nazw miejscowości pochodzących od nazwiska ich założyciela 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób krajobraz naturalny zmienia się w antropogeniczny – podaje przykłady pierwotnych krajobrazów – podejmuje próbę ustalenia pochodzenia nazwy swojej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska antropogenicznego – opisuje zmiany w krajobrazie, np. na przestrzeni 10, 20, 50 lat, przygotowuje plakat, prezentację na ten temat – prezentuje informacje dotyczące pochodzenia nazwy swojej miejscowości

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
7	Jak chronić przyrodę?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy ochrony przyrody występujące w Polsce – podaje kilka sposobów, w jakie uczeń klasy 4. może chronić przyrodę i środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje cechy parku narodowego, krajobrazowego, rezerwatu przyrody, pomnika przyrody – podaje przykłady gatunków wymarłych – wyszukuje na mapie parki narodowe, wskazuje ich liczbę i nazwę największego, najmniejszego, najstarszego i najmłodszego parku narodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnicę między ochroną przyrody a ochroną środowiska – wyjaśnia, na czym polega ochrona gatunkowa – proponuje działania, które pozwalają na co dzień chronić przyrodę i środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie park narodowy położony najbliżej miejsca zamieszkania – wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy innych obszarów chronionych, pomników przyrody – uzasadnia potrzebę ochrony środowiska i przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje klasie informacje o 2–3 obiektach chronionych najbliższej okolicy – wyszukuje informacje na temat planowanych nowych miejsc ochrony przyrody w Polsce
8	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–7				
DZIAŁ VI. Korzystamy z mapy						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
1	Jak wykonać szkic?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest szkic – wymienia nazwy przyrządów służących do pomiaru odległości – podaje, w jakich jednostkach można podać odległości w terenie – wykonuje prosty szkic okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe elementy szkicu – mierzy odległość za pomocą taśmy mierniczej 	<ul style="list-style-type: none"> ● wymienia sytuacje z życia codziennego, w których przydaje się umiejętność tworzenia szkicu ● orientuje wykonywany szkic ● mierzy odległości za pomocą kroków, przelicza odległość na centymetry 	<ul style="list-style-type: none"> ● porównuje dokładność pomiarów wykonanych za pomocą taśmy mierniczej i kroków ● rysuje szkic okolicy szkoły zgodnie z instrukcją 	<ul style="list-style-type: none"> ● wykorzystuje inny niż taśma miernicza i kroki sposób na pomiar odległości w terenie ● rysuje szkic z zastosowaniem legendy i zaznaczeniem przybliżonych odległości
2	Jak narysować plan?	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia plan przedmiotu jako jego rzut z góry – wyjaśnia, do czego służy skala 	<ul style="list-style-type: none"> – rysuje mały przedmiot w skali 1:1 – wyjaśnia, dlaczego do narysowania planu niektórych przedmiotów należy zastosować skalę – podaje rozmiar rzeczywisty 	<ul style="list-style-type: none"> – rysuje przedmiot w skali innej niż 1:1 – przelicza odległości w skali 	<ul style="list-style-type: none"> – rysuje plan pokoju o znanych wymiarach z zastosowaniem skali – przelicza jednostki (metry na centymetry) 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie rysuje plan np. pokoju, boiska, klasy, dokonując pomiarów i dobierając odpowiednią skalę

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
			przedmiotu, którego wymiary na planie to 1 cm × 1 cm			
3	Czym różni się plan od mapy?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest plan i mapa – wymienia cechy każdego planu i mapy 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje różnicę między planem a mapą – porównuje skale ze sobą (mniejsza, większa) 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje szczegółowość map o różnych skalach – korzysta z planu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego globus nie jest mapą – podaje przykłady map wykonanych w różnej skali – wyjaśnia, dlaczego plan zawiera dużo szczegółów 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z atlasu, – odszukuje na mapie świata siatkę kartograficzną a na globusie siatkę geograficzną
4	Czy mapę można czytać?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy mapy – rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie poszczególne elementy – wyjaśnia, w jaki sposób na mapach zaznacza się kierunek północny – odczytuje informacje z mapy 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje różne zapisy skali, potrafi je prawidłowo odczytać – wyjaśnia pojęcie znaki kartograficzne – interpretuje znaki zamieszczone na różnych mapach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, do czego na mapie jest potrzebna legenda – podaje przykłady znaków punktowych, liniowych i powierzchniowych – wskazuje rodzaje map 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z map cyfrowych do zaplanowania trasy wycieczki

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
5	Jak wykorzystać mapy do planowania wycieczki?	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę – odczytuje informacje z legendy przydatne podczas planowania wycieczki 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu – wyjaśnia, w jaki sposób obliczyć odległość rzeczywistą, korzystając ze skali liczbowej i podziałki liniowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą obiektów w okolicy – podaje odległość rzeczywistą na podstawie odległości na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> – orientuje mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie – korzysta z mapy turystycznej podczas planowania wycieczki po nieznanym terenie 	<ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie przygotowuje plan wycieczki, korzystając z planu i mapy wielkoskalowej; prezentuje klasie opracowany plan wycieczki
6	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–5				
DZIAŁ VII. Na wycieczce						
1	Jak zachować bezpieczeństwo na wycieczce?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje wypoczynku – wymienia zagrożenia pogodowe (burza, upał) – wylicza zasady ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje przykłady wypoczynku biernego i czynnego – wyjaśnia, jak należy zachowywać się w czasie burzy 	<ul style="list-style-type: none"> – określa typ wypoczynku po podanej nazwie, zdjęciu lub rysunku – wybiera właściwe ubranie na wycieczkę 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje swój dzień, określając ile czasu poświęca na wypoczynek czynny i bierny – uzasadnia potrzebę 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje plakat zawierający znaki lub piktogramy opisujące zasady zachowania się wobec przyrody w najbliższym

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		drogowego, które dotyczą pieszego	– wyjaśnia, jak chronić się przed skutkami upału		przestrzegania zasad turysty i analizuje każdą z nich	otoczeniu szkoły
2	Jak wykorzystać swoją wiedzę w terenie?	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyrządy do prowadzenia obserwacji przyrodniczych, które warto zabrać na wycieczkę – dokonuje obserwacji zgodnie z instrukcją nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwy przyrządów do prowadzenia obserwacji i pomiarów zaprezentowanych przez nauczyciela (mogą być na zdjęciu lub rysunku) 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje odpowiedni zestaw narzędzi do pracy w terenie, dostosowany do celu obserwacji 	<ul style="list-style-type: none"> – dowodzi, że pomiędzy wysokością drzewa i długością jego cienia istnieje zależność pozwalająca obliczyć wysokość drzewa – określa wiek drzewa na podstawie jego obwodu 	<ul style="list-style-type: none"> – wykonuje dokumentację fotograficzną napotkanych tropów zwierząt i określa, które zwierzęta je pozostawiły
3	Co ciekawego można zobaczyć w okolicy szkoły?	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady roślin rosnących w pobliżu szkoły – podaje cechy roślin nadających się na żywopłoty 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje znane gatunki roślin rosnących w pobliżu szkoły – obserwuje zwierzęta w pobliżu szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z przewodnika lub aplikacji do rozpoznawania roślin w celu oznaczenia nieznanymi roślin 	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzi obserwacje przyrody ożywionej i nieożywionej w pobliżu szkoły – wyjaśnia, dlaczego tereny zielone są 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy album przyrodniczy zawierający min. 5 zdjęć i krótkie opisy obserwowanych elementów przyrody

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
		– wskazuje miejsca gdzie możemy zaobserwować elementy przyrody		w okolicy szkoły – odróżnia pokrzywę od jasnoty	potrzebne zwierzętom i człowiekowi	ożywionej i nieożywionej, które znajdują się w pobliżu szkoły
4	Podsumowanie działu	– wszystkie wymagania z lekcji 1–3				